

В. І. Дацко

Новий Яр

НОВИЙ ЯР – село Яворівського району Львівської області. 2020 у складі Залуз. сільс. ради зараховано до Яворів. громади. Знаходиться у місці впадіння малої р. Терешка у Шкло (бас. Вісли), за 8 км від райцентру, 10 км від с. Старий Яр та 4 км від смт Шкло (обидва – Яворів. р-ну). Узгір'я: На Ліску (281 м), Малешна (258 м), Турашова (294 м). За переписом насел. 2001, проживали 65 осіб. Істор. назва – Новий Яжів (від 1946 – Н. Я.). Вперше згадується у писем. джерелах 1498. У 1762 побл. Нового Яжева італ. лікар Марсілі відкрив сірчане джерело. Після 1-го поділу Польщі 1772 – у складі Австрії (від 1867 – Австро-Угорщина). 1861 тут купив двір граф К. Лянцкоронський. 1881 мешкали 800 греко-католиків і 12 римо-католиків. 1919–39 – знову у складі Польщі. У вересні 1939 увійшли рад. війська. Жит. зазнали сталін. репресій. Від червня 1941 до липня 1944 – під нім. окупацією. До серед. 1950-х рр. в околицях вели збройну боротьбу загони ОУН–УПА. У 1960–80-х рр. неподалік видобували сірчану руду, внаслідок чого довколишні ландшафти зазнали знач. руйнувань, а також зникла давня дорога зі Львова до Яворова. Пам'ятка архітектури нац. значення – дерев'яна греко-катоц. церква св. Параскеви (зведена 1516, перебудована 1640 і 1748). У 1679 вона отримала привілей від польс. короля Яна III Собеського. 1801 поряд з храмом споруджено дерев'яну стовпову триярусну дзвіницю. Діяла церк.-парафіял. школа. Серед видат. уродженців – педагог, громад. діяч 19 ст. Я. Геровський.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Земля Яворівська: Регіон. істор.-мемуар. зб. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1984;
2. Кураш Р., Слободян В., Чорновол І. Каталог пам'яток історії та культури Яворівського району Львівської обл. Дрогобич, 2003;

3. Гронський Й. Нарис історії Яворівщини. Л., 2012;
4. Дацко В. Молитвениці наших предків. Пам'ятники архітектури та духовності Яворівщини. Л., 2018.

Бібліографічний опис:

Новий Яр / В. І. Дацко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-73116>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).